

Мэкъуогъум и 17-р — медицинэм илофышлэ и Маф

МэфэклымкIэ афэгущыуагъэх

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

Илэс къэс мэкъуогъум ияцэнэрэ тхъаумафэ медицинэм илофышлэ и Мафэу хагъэунэфыкIы. Ащ фэгъэхъыгъэ торжественнэ зэукIэ АР-м и Къэралыгъо филармоние тыгъуасэ щыкIуагъ. Ицэн сэнхъатыр къызIэкIэзыгъэхъагъэхэм къафэгущыуагъэх АР-м и Лышхъэу Тхьаклушынэ Аслъан, АР-м и Лышхъэрэ министрэхэм я Кабинетрэ я Администратие ипащэу Владислав Федоровыр, сенаторэу Нэтхъо Разыет, Адыгеим псауныгъэр къуэхъумэгъэнымкIэ и министрэу Мэрэтыкъо Рустем.

Гуфэбэныгъэ зыхэлъ гушыIэхэмкIэ Адыгеим и Лышхъэу къэзэрэуагъэхэм закъыфигъэзагъ. Медицинэм илофышлэхэм зрахъэрэ Иофыр зэрэмыпсынкIэр, ахэм Iэпэлэсэныгъэу ахэлъым цыфым ищыIэныгъи ипсауныгъи зэрэпхыгъэхэр Тхьаклушынэ Аслъан къыхигъэщыгъ. Джащ фэдэу, республикэм имедицинэ джыр лъэхъаным диттэу гъэпсыгъэным фэлорышлэрэ программэу пхы-

рашыхэрэм ар къатегушылагъ. Мы аужырэ илэси 5-м медицинэм пэлухъэрэ мылькур бэкIэ нахыбэ зэрэхугъэр ыкIи сомэ миллиард 11,6-м зэрэнэсыгъэр Тхьаклушынэ Аслъан хигъэунэфыкIыгъ. Ащ ишъуагъэкIэ медицинэм иучреждениехэм гъэцкIэжынышхохэр зэрарашылIэхэрэр, оборудованиакIэр зэралэгъэуцорэр, тапэки ахэм анаIэ зэратырагъэтыгъэр Лышхъэм къылуагъ.

Къуаджэхэм адэт фельдшерскэ-акушерскэ пунктхэм язэтэгъэпсыхъажыны зэрэлъыкIуатэрэми Тхьаклушынэ Аслъан игугъу къышIыгъ. Мы илэсым ащ фэдэу чыплэ 11 агъэкIэжыгъ, джыри илэсым ыкIэ нэс 5-р аухыжышт, къыхащт илэсым ФАП-и 4 агъэлсын гухэлъ яI.

Медицинэм илофышлэхэм ежэ ашхъэкIи ягупсэхэмкIи псауныгъэ пытэ яIэнэу, ялофшлэ мыпсынкIэ кIуачIэ фыряIэнэу, гукIэгъур къабэкIыгъэ гъэхъагъэхэр ашIынхэу республикэм и Лышхъэу къафэлъагъ.

Министрэу Мэрэтыкъо Рустем медицинэм илофышлэхэм къафэгущыуагъ. Мы лъэныкъомкIэ гъэхъэгъэшIоу шыIэхэм, тапэки пшъэрылэу зыфагъэуцужыкхэрэм ар къатегушылагъ. Гушъуагъоу къылуагъэхэм ащыщ къэкIошт илэсым медикхэм ялэжыпкIэ процент 13 фэдиз къызэрэхъоштыр.

УФ-м и Президентрэ АР-м и Лышхъэрэ яунашъохэм адиштэу, медицинэм илофышлэхэу илэсэ зэкIэлъыкIохэм гъэхъэгъэшIухэр зышIыгъэхэм къафагъэшъошгъэ къэралыгъо ыкIи республикэ тын лъапIэхэр аратыжыгъэх.

Ахэм ащыщых щытхъуцIэу «АР-м ина-роднэ врач» зыфиIорэр онкологическэ диспансерым иврач шъхьалэ игуадзэу Датхъужь ФатIымэт, «АР-м псауныгъэм икыуэхъумэнкIэ изаслуженнэ ИофышI» зыфиIорэр зэратыгъэхэ Абыдэ Къэралхъан, Юрий Скоковыр, Валерий Ковалевыр, Хьоклон Сар.

Мыекъуапэ ихудожественнэ коллективхэм мэфэкIыр лъагъэкIотагъ.

ИШЪЫНЭ Сусан.

Язэпхыныгъэхэр агъэпытэх

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу Тхьаклушынэ Аслъанрэ Федеративнэ Республикэу Германием иллыкIоу Ульрих Бранденбургрэ тыгъуасэ Адыгэкъалэ щызэукIагъэх.

Джащ фэдэу мы зэукIэгъум хэлэжыагъэх ФРГ-м ипочетнэ консулэу Краснодар щыIэ Ральф Бейдиш, Краснодар краймкIэ ФРГ-м ирегион уполномоченнэу Хольгар Коллей, Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет хэтхэу Долэ Долэтбый, Юрий Петровыр ыкIи нэмыкIхэр.

ХьакIэхэм шIуфэс зарех нэуж Адыгэ Республикэм и Лышхъэу ахэм Адыгеим, ащ ичыIопс дахэ, ищыIхэм, мы аужырэ илэсхэм республикэм гъэхъагъэу ышIыгъэхэм афэгъэхъыгъэу къафиIотагъ.

Аслъан Кыгъэ ыкъом зэрэхигъэунэфыкIыгъэмкIэ, Адыгеим псынкIэу хъхъоныгъэ ешIы, охътэ кIэкIым къыкIоцI инвесторхэм ащ иэкономикэ сомэ миллиард 70-м ехъу къыхалъхъагъ. Ахэм яшъуагъэкIэ псынкIэу зигъо Иофыгъохэр зэшIуахынхэ алъэкIы.

Тхьаклушынэ Аслъан хьакIэхэм къызэрафиIотагъэмкIэ, адыгэ къуаеи Германием ибэдзэр чыплэ дэгъу щыIуагъыгъ, дунаим щызэ-лъашIэгъэ къуаер Адыгей закъор ары къызышъыдагъэкIырэр.

Дахэу къазэрапэгъокIыгъэхэм зэригъэрэзагъэр хигъэунэфы-

кIыгъэ, У. Бранденбург къызэри-луагъэмкIэ, Адыгеир иэкономикэ-кIэ амалышхохэр зигъо регио-нэу щыт, анахъэу туризмэ, нэ-мыкI отраслэхэм хъхъоныгъэ ягъэшыгъэным епхыгъэ Иофы-гъохэр ары тыкызытегушыIэрэр.

Ащ ыуж хаутырэ, къэбар жугъэм иэлектроннэ амалхэм ялы-кIохэр къычIагъэкIыхи, зэу-кIэгъур лъагъэкIотагъ.

ЗэукIэгъур зау х нэуж А.К. Тхьаклушынэ зэрэхигъэунэфыкIыгъэмкIэ, Германием ичрезвычайнэ ыкIи иполномочнэ ллыкIоу Урысыем щыIэм апэрэ зэукIэгъоу дырIагъэр гъэхъагъэ хэлъэу кIуагъэ.

Германием ичрезвычайнэ ыкIи иполномочнэ ллыкIоу Уры-сыем щыIэмрэ тэрыр дэгъоу тызэгурыуагъ, — къылуагъ рес-публикэм и Лышхъэу. — Ады-геим щыпсэхуэрэр экIэ зыгъэ-гумэкIырэ Иофыгъохэр, Герма-ниер тигъусэу зэшIотхышт про-ектхэр ары тызытегушылагъэхэр. ТизэукIэгъу гуфэбэныгъэ хэ-лъэу кIуагъэ. Анахъэу тызытегу-шылагъэр экономикэм, мэкъу-мэщым, промышленностым,

производствэм япхыгъэ Иофы-гъохэр ары. Тапэки ащ фэдэ зэукIэгъухэр лъыдгъэкIотэнхэу сэгугъэ.

— Адыгеим апэрэу сыкъэ-кIуагъ, — хигъэунэфыкIыгъ Ульрих Бранденбург. — Красно-дар тэ тыкызыкIэбыбыгъэр по-четнэ консулыр мы къалэм зэрэшагъэнафэрэм епхыгъ. ЫкIи амалэу тилэр къызфэдгъэфеди, республикэм, ащ щыпсэхуэрэм нэлуасэ зафэтшыгъ. Адыгэ Рес-публикэм и Лышхъэрэ тэрыр социальнэ хъхъоныгъэм илофы-гъо зэфэшхъафхэм, IэкIыб къэ-ралхэм яинвесторхэм ямылкъу мы регионым къыхалъхъанымкIэ гугъапIэу шыIэхэм игъэкIоты-гъэу татэгущылагъ. Адыгеим зи-инвестице къыхэзылхъэ зы-шIоигъохэм къашхъапэщт къэ-бархэр къытIэкIэхъагъэх.

Нэмыц хьакIэхэм лъэшэу Адыгеир агу рыхыгъ. Германием иллыкIоу къызэрилуагъэмкIэ, къыкIэлъыкIошт зэукIэгъур нахъ кIыхъэ хъунэу ыкIи нахы-бэу шъуагъэ къытынэу мэгугъэ.

ТЫРКОО Мурат.

«Адыгэ мажэм» нае къыгъэ-хъазырыгъ.

Зэхэсыгъо яIагъ

Адыгеим исудьяхэм яконфе-ренция Правосудием и Унэ мэкъуогъум и 13-м шыкIуагъ. Ащ хэлэжыагъэх федеральнэ инспектор шъхьалэу Лылуужь Адам. Апшъэрэ, Арбитражнэ ыкIи Конституционнэ судхэм ялофышлэхэр, зэгъэшIужь суд-яхэр, къалэжыгъэ зыгъэпсэ-фыгъом шыIэ судьяхэр.

Иофыгъо шъхьалэу зытегу-шылагъэхэр судьяхэм яа 7-рэ Урысые Совет изэхэсыгъоу Мос-ква мы илэсым итыгъэгъазэ щыкIоштхэм хэлэжышт ллыкIо-хэм яхэдзын ары. Мэхъанэ зилэ ИофтхьабзэмкIэ республикэм иллыкIоштых Апшъэрэ судым итхъаматэу Трэхъо Аслъан, джащ фэдэу ар УФ-м исудья-хэм я Совет хагъэхъащт кан-дидатэу хадзыгъ, АР-м и Ар-битражнэ суд итхъаматэу Игорь Дивиныр, Мыекъопэ гарнизоннэ дзэ судым итхъаматэу Владимир Чибизовыр, Кон-ституционнэ судым итхъаматэу IэнатIэ зыгъэцкIэрэ Виктор Ку-пиныр, Мыекъопэ район судым итхъаматэу Аулгэ Мыхъамэд ыкIи Тэхъутэмыкьео районым изэгъэшIужь судьяу Барцо Саид.

Адыгеим исудьяхэм я Со-вет ыкIи я Квалификационнэ коллегия ятхъаматэхэу Ольга Кулинченкэмрэ Набэкъо Ас-лъанхъанрэ илэсым къыкIоцI зрахъэгъэ ИофшIэным къыте-гушылагъэх.

Нэужым гушыIэр Трэхъо Аслъан лъыгъэкIотагъ ыкIи Советым, Коллегием тапэкиIэ анаIэ зытырагъэтын фэе лъэ-

ныкъохэм ар къашыуцугъ. Къэ-ралыгъом судебнэ-правовой реформэу шыпхырашхэрэм Адыгеим исудьяхэм я Совет лыплъэн ыкIи ар ИофшIэным щигъэфедэн фаеу ащ ылы-тагъ. Джащ фэдэу, судхэм яма-териальнэ Иофыгъохэр Сове-тым нахъ чанэу зэшIуихынхэ фаеу Апшъэрэ судым итхъаматэ къыхигъэшыгъ. Иофэу зыхап-лэхэрэм апылэ уахътэми нахъ анаIэ тырагъэтынэу къафигъэ-пытагъ. Судья пэпчэ судейскэ зекIокIэ-шIыкIэм икодекс ыгъэцкIэныр, ащ хэшIыкI куу фыриIэныр пшъэрылэ шъхьалэу зэрэщытыр Трэхъо Аслъан агу къыгъэкIыжыгъ.

Нэужым Адыгеим исудей-скэ сообществэ иорганхэм яхэдзынхэр шылагъэх. Респуб-ликэм исудьяхэм я Совет къэ-кIошт илэси 4-м тхъамэагъор дызэрихъанэу хадзыжыгъ Ольга Кулинченкэр. Квалифи-кационнэ коллегием нэбгырэ 21-рэ хагъэхъагъ, 13-р респуб-ликэм исуд зэфэшхъафхэм ясудьях, адрэхэр общественно-стым иллыкIох. Федеральнэ ин-спектор шъхьалэу Лылуужь Адам мыщ хэхъэ. Ахэм пэщэ-ныгъэ адызэрихъащт Набэкъо Аслъанхъан.

Судья хъуным фэшI экзамен зытышхтхэм апылэщт комис-сием хэтышхтхэри конференци-ем щыхадзыгъэх. Ащ фэдэ экз-аменационнэ комиссиехэм ежэ-ежырэу Иоф ашIэнымкIэ бэ-мышIэу фитыныгъэ яIэ хуэгъэ.

(Тикорр.).

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу и Указ

Адыгэ Республикэм къэралыгъо уасэхэмрэ тарифхэмрэ ягъэнэфэнкIэ и ГъэлорышлэпIэ ипащэ ехылагъ

Адыгэ Республикэм и Конституция ия 78-рэ статья иподпунктэу «р»-м тегъэпсыхъагъэу унашъо сэшIы:

- Хьэпэе Азэмат Мыхъамодэ ыкъор Адыгэ Рес-публикэм къэралыгъо уасэхэмрэ тарифхэмрэ ягъэ-нэфэнкIэ и ГъэлорышлэпIэ ипащэу гъэнэфэгъэнэу.
- ЗыкIэтхэхэрэ мафэм шыублагъэу мы Ука-

зым кIуачIэ иIэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу ТХЬАКЛУШЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ, мэкъуогъум и 14, 2012-рэ илэс N 136

Юфхэр зынагъэсыгъэхэм зыщигъэгъозагъ

Мыекъяупэ ыкIи Мыекъяопэ районым ащыпсэухэрэр псэу зэшъоштхэр икIу фэдиэу аI-кIэгъэхъэгъэным фэиI, псы кы-зэрыкIошт магистраль ашIынэу кыушъхъэхэм ащырагъэжъагъ. Федеральнэ программэу «Урысыем и Кыбл» зыфиIорэм кыдыхэлъытагъэу ащ пэлухъащ ахъшэр федеральнэ бюджетым кыыхъыгъэу кыатIупщы, республикэми хегъахъо. 2008-рз илъэсыр ары зырагъэжъагъэр, псэумкIи объектм ишIын сомэ миллиарди 5-м ехъу пэлухъанэу шыгъ. Ащ шыцIу миллион 600-м ехъур 2008 — 2011-рз илъэсхэм кыатIупщыгъ. Илъэсэу тызыхъ-тым сомэ миллион 276-рз къэ-кIуагъэр. Мы мафэхэм етIупщы-гъэу Юфхэр лъагъэкIуагъ.

Магистралым ишIын зына-гъэсыгъэр, джыри къэнагъэр зэ-ригъэлъэгъунхэу, Юфхэр нахъ къэпсынIкIэным фэиI шIэгъэн фаехэм атегушIуагъэу тыгуа-сэ АР-м и Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат ар зыщашIырэ чIыпIэм кIогъагъэ. «Мыекъяопэводоканалым» ипашIу Нэ-гъой Мурат псым икIэкIуапIэ ишIын зынагъэсыгъэм, неушы-рэ мафэмкIэ Юфхэрнэу яIэхэм ащигъэгъозагъ, ар зэрэгъэпсы-гъэщтыр, псыр зэрагъэкIэб-зэшт шIыкIэхэр кыIотагъэх. ПсэумкIи километрэ 64-рз хъу-

рэ магистралым шыцIу 32-р мы илъэсым ыкIэм нэс аухынышъ, Краснодар крайм игъунапкъэ ращэлIэнэу гухэлъ яI. Мыгъэ кыатIупщыгъэ ахъшэм шыцIу миллион 71-р зыщыкIагъэм пэлуагъэхъагъэх, джыри сомэ миллион 300-м ехъу къафэIкIонэу ежэх. Ары Шъхъагуащэ зэпыра-щышт вантовэ зэпырыкIыпIэр зэрашIыщтыр, ар мы мафэхэм агъэхъазыры.

— Мы илъэсымкIэ итхъуха-гъэр зэшIотхышт, ау ащкIэ ма-гистралыр ухыгъэ хъурэп, Юф-шIэнхэм ар азыныкIу ныIэп, — кыIуагъ КъумпIыл Мурат Юф-хэм язытет кытегушIуагъэ. — КIымафэу икIыгъэм псым икIэ-кIуапIэхэмкIэ Юфыгъоу шыIэхэр кытитыгъэлъэгъугъэх, цIыфхэр зыхъыгъэ гуэжъогъур шъошIэ. Арышъ, магистралыр зэрэтыу-хыщтым, ащ ищыкIэгъэ ахъшэр кызэрэдгъотыщтым ауж тит, охъгэ благъэм шIокI имыIэу ар зэшIотхын фае.

Псым икIуапIэ ишIын имы-закъоу, нэмыкI Юфыгъоу псэу цIыфхэр зэшIотхэмкIэ шыIэ-хэми ягугъу кышIыгъ. Магис-тралыр отIупщы закIокIэ Мые-къяупэ Юфхэр шыцIэшIохыгъэ хъухэрэп. Псыр зэрыкIорэ тру-бэу ащ шыцIэбгырыщыгъэхэр зэрэжыхэм кыыхэкIыкIэ, псэу кыалэм екIуалIэрэм ипроцент 25

— 30-р хъаулые зэрэхъурэр, чIым зэрэхъажырэр кыIуагъ. Юфыгъоу инэу шыIэхэм ащыщых Мыекъяопэ районымкIэ поселкэ-хэу Каменномостскэм, Гъозэ-рыплъэ, Джэджэ районымкIэ станицэу Джаджэ, Тэхъутэмы-кIое районымкIэ поселкэу Яб-лоновскэм ащыпсэухэрэр за-шъохэрэ псыр икIоу аIэкIэгъэ-хъэгъэныр. КъумпIыл Мурат кызэриIуагъэмкIэ, Каменно-мостскэмрэ Гъозэрыплъэрэ псыр афэтIупщыгъэным Юф макIэп кыпыкIырэр, ау ахэм язэшIо-хын Правительствэми, район ад-министрациеми Юф дашIэ. По-селкэу Яблоновскэм псымкIэ иЮфыгъохэр дэгъэзыжыгъэн-хэм пае псыкычIэщыпIэ баш-ни 7 шагъэуцун фаеу шыгъ. Охъгэ благъэм 4-р, адри 3-р гъэмафэм ыкIэм нэс атIупщынхэ гухэлъ яI. Джэджэ районым иЮфхэр кыа-джэм хэхъоныгъэхэр егъэшIы-гъэнхэм фэгъэхыгъэ федеральнэ программэм кыдыхэлъытагъэ-хэшъ, ащ пэлухъащ мылкъур кыатIупщымэ, ищыкIагъэм фэ-дизыр хагъэхъонэу хъазырых.

Премьер-министрэм Юфхэр зэрэщыIуахыхэрэм зэригъэрэ-загъэр кыкIыгъэгъэхыгъэм, яЮфшIэн нахъ агъэпсынIкIэнэу, мэфэ фабэхэр амыгъэхъаулыхэу, нахъыбэу зэрэхагъэкIыштым ыуж итынхэу кыафигъэпытагъ.

ХЪУТ Нэфсэт.

Паспортхэр аратыжыгъэх

Мы мафэхэм Адыгэ Республи-кэм и Къэралыгъо Совет — Ха-сэм изэхэсыпIэ унэ илъэс къэс шыкIорэ акциеу «Тэ Урысыем тырицIыф» зыфиIорэр АР-м ныбжыкIэ ЮфхэмкIэ и Комитет шыцIэхыгъэ. Юфхэабзэм ныб-жыкIэ 80 хэлэжъагъ, ахэм апэ-рэу паспортхэр аратыжыгъэх.

АР-м и Премьер-министрэ игуадзэу Алексей Петрусенкэр АР-м и ЛIышъхъэу ТхъакIушынэ Аслъан ыцIэкIэ ныбжыкIэхэм къафэгъушIуагъ, мэхъанэшхо зиIэ документыр аритыжыгъ. «Джы Урысыем игражданин шыпкъэ шъухъугъ, — кыIуагъ Премьер-министрэм игуадзэ, — тыхэгъ-гу кырыкIоштыр шъо кышъо-лытыгъ. Чанэу общественнэ Юф-хэм шъухэлэжъ, дэгъоу шъуедж».

НыбжыкIэхэм паспортхэр

язытыжыгъэхэм ащыщых АР-м физкультурэмкIэ ыкIи спор-тымкIэ и Комитет итхъаматэ игуадзэу ДжармэкIо Юсыф, УФ-м и Миграционнэ кыулыкIу АР-мкIэ икIутамэ ипашIу Алек-сандр Пантелеевыр, АР-м пан-кратионымкIэ, шъхъэзэкIо бое-вой зэнэкIокIуымкIэ и Федера-ция итхъаматэу Къэлэшъэо Ас-кэр, Къэралыгъо Советым — Хасэм иныбжыкIэ Парламент итхъаматэу НэтIэхъо Руслъан, нэмыкIэхэри.

Республикэм икIалэхэм ыкIи ирайонхэм ащыпсэурэ ныбжы-кIэхэу паспортхэр зэратыжы-гъэхэм ащыщых Бэрэтэрэ Андза-ур, Александр Адаменкэр, Жы-кIо Светлана, Артур Миносян, Та-тьяна Савинар, нэмыкIэхэри.

Нэужым Юфхэабзэм къекIо-лагъэхэм ордэхэр къафалуагъэх, ныбжыкIэхэмрэ ахэм паспорт-хэр язытыжыгъэ тинахыжъ-хэмрэ зэхэтхэу сурэтхэр атыра-хыгъэх.

ШХОНЧЫБЭШIЭ Рузан.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыряIэу гу-рыт профессиональнэ гъэсэныгъэ зэрарагъэ-гъотырэм, IэпIэсэныгъэшхо зыхэлъ специали-стхэм якъэгъэхъазырынIкIэ гъэхъагъэхэр зэ-ряIэхэм ыкIи колледжыр кызызэIуахыгъэр илъэс 25-рз зэрэхъурэм япхыгъэу Адыгэ Рес-публикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Шытхъу тхылъ афагъэшъошагъ:

— **ГъукIэлI Аминэт Рэмзанэ ыпхъум**, апшъэрэ профессиональнэ гъэсэныгъэ язы-гъэгъотырэ федеральнэ къэралыгъо бюджет уч-реждениеу «Адыгэ къэралыгъо университетым» и Мыекъяопэ къэралыгъо гуманитар-техническэ колледж тарихымкIэ икIэлэегъаджэ;

— **Девякович Наталье Къэлэмэт ып-хъум**, апшъэрэ профессиональнэ гъэсэныгъэ языгъэгъотырэ федеральнэ къэралыгъо бюд-

жет учреждениеу «Адыгэ къэралыгъо универ-ситетым» и Мыекъяопэ къэралыгъо гуманитар-техническэ колледж профессиональнэ ухъа-зырыныгъэмкIэ иотделение икIэлэегъаджэ;

— **Пастушенко Людмилэ Виктор ыпхъум**, апшъэрэ профессиональнэ гъэсэныгъэ языгъэ-гъотырэ федеральнэ къэралыгъо бюджет учре-ждениеу «Адыгэ къэралыгъо университетым» и Мыекъяопэ къэралыгъо гуманитар-техническэ колледж урысыбзэмрэ литературэмрэкIэ икIэ-лэегъаджэ;

— **Шевченко Людмилэ Леонид ыпхъум**, апшъэрэ профессиональнэ гъэсэныгъэ языгъэ-гъотырэ федеральнэ къэралыгъо бюджет учре-ждениеу «Адыгэ къэралыгъо университетым» и Мыекъяопэ къэралыгъо гуманитар-техническэ колледж кадрэхэмкIэ иотдел ипашъ.

Адыгэ Республикэм шыпсэурэ цIыфхэм яп-сауныгъэ икIэухъумэн яIахышхо зэрэхашIы-хъэрэм, илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыряIэу Юф зэрашIэрэм ыкIи медицинэм иЮфышIэ и Мафэ ехъулIэу Адыгэ Республикэм и Къэра-лыгъо Совет — Хасэм и Шытхъу тхылъ къа-фагъэшъошагъ:

— **Иапшъэ Любовь Адэлджэрые ыпхъум**, Адыгэ Республикэм икIэралыгъо бюджет уч-реждениеу «Мыекъяопэ медицинэ колледжыр» зыфиIорэм иотделение ипашъ;

— **Гелевер Петр Александр ыкIом**, МБУЗ-у «Джэджэ гупчэ район сымэджэщыр» зыфиIорэм анестезиологиэмрэ реанимацие-мрэкIэ иотделение ипашъ;

— **Пщыжъ Заремэ Абдул ыпхъум**, МБУЗ-у «Элитовскэ район сымэджэщыр» зы-фиIоу Кошхъэблэ районым итым иврач шъхъаI;

— **Рыбка Сергей Владимир ыкIом**, пса-уныгъэм икIэухъумэн фэгъэзэгъэ къэралыгъо

бюджет учреждениеу «Адыгэ республикэ нар-кологическэ диспансерыр» зыфиIорэм иводи-тель;

— **Тхыгъо Валентинэ Иван ыпхъум**, пса-уныгъэм икIэухъумэн фэгъэзэгъэ къэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ республикэ нар-кологическэ диспансерыр» зыфиIорэм имеди-цинэ сестра шъхъаI.

Илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыриIэу Юф зэришIэрэм, цIыфхэм акушер-гинекологие IэпыIэгъоу аратырэр нахъышIоу зэхэщэгъэным иIахышхо зэрэхышIыхъэрэм ыкIи медицинэ ЮфышIэм и Мафэ ехъулIэу Адыгэ Республи-кэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Шытхъу тхылъ фагъэшъошагъ **Хъадыпэшъо Мерэм Юныс ыпхъум**, Адыгэ Республикэм икIэра-лыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ республикэ клиническэ перинатальнэ гупчэр» зыфиIорэм иакушер обсервационнэ отделение ипашъ ипшъэ-рылхэр егъэцакIэх, акушер-гинеколог.

Анахъ чанхэр кыыхагъэщыгъэх

БлэкIыгъэ тхъамафэм социальнэ ЮфышIэм и Мафэ хагъэунэфыкIыгъ. Ащ ехъулIэу «Урысыем ианахъ социальнэ ЮфышIэ дэгъу» зыфиIорэ Урысые зэнэкIокIоу зэхъагъэм Крас-ногвардейскэ районым шыцIэжыгъэр Гупчэу «Доверие» зыфиIорэм илэжыакIоу Елена Чувилкэ яцIэнэрэ чIыпIэр кышIыдихыгъ. Мэкъуогъум и 8-м шIухъафтыныр Москва кышIыратыжыгъ.

МэфэкIым ипэгъокIэу Адыгэ Республикэм ЮфшIэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхъоныгъэмкIэ и Министерствэ зэхыщэгъэ зэ-нэкIокIум изэфхысыжыи Ады-гэ къэралыгъо университетым инаучнэ библиотекэ шыкIуагъ.

ЗэIукIэр кызыIуихыгъ АР-м ЮфшIэнымрэ социальнэ хэхъо-ныгъэмрэкIэ иминистрэу Наталья Широковам. Ащ кызэрэхигъэ-щыгъэмкIэ, Адыгэ Республикэм исоциальнэ кыулыкIу ренэу хэ-хъоныгъэхэр ешIых, ЮфшIэкIэ амалыкIэхэр кызыIэкIегъахъэх.

ЧыпIэ кIын итхэм, IэпыIэгъу зыщыкIагъэхэм адэлэпыIэным фэхъазыр. Сэнэхъатым епхыгъэ мэфэкIымкIэ къафэгъушIуагъ.

Социальнэ кыулыкIуым шыцIэ-жыгъэр нэгъырэ 61-рз зэнэкIокIум хэлэжъагъэр. Едыгъуи 8-кIэ па-щэхэм, ЮфшIэкIо кызырэкIо-хэм яIэпIэсэныгъэ къагъэлъэ-гъуагъ. Адыгеим ирайонхэм ыкIи икIалэхэм кIарыкIыгъэ соци-альнэ ЮфышIэхэу текIоныгъэ кыдэзыжыгъэхэм шытхъу тхылъ-хэр ыкIи унагъом шагъэфедэрэ техникэ зэфэшъафхэр шIухъаф-тынэу афагъэшъошагъэх.

Социальнэ фэло-фашIэхэмкIэ Джэджэ районым шыцIэжыгъэр Гупчэм ипашIу Жъабые Рэмэ-занэ анахъ лэжыэкIо чанэу алъы-тагъ. Зыныбжэ хэкIотагъэхэм ыкIи сэкIатныгъэ зиIэхэм яфэло-

фашIэхэр афэзыгъэцIкIэрэ рес-публикэ учреждением ипашIу Бэгъушъэ Юныс апэрэ чIыпIэр кыдихыгъ. 2012-рз илъэсым исоциальнэ ЮфышIэ анахъ дэгъоу кычIэкIыгъ кIэралыгъо учреждениеу цIыфхэм ясоциаль-нэ фэло-фашIэхэр афэзыгъэ-цIкIэрэ Гупчэу Мыекъяупэ дэ-тым иЮфышIэу Синильга Татро-ковар. Анахъ социальнэ педагог дэгъоу кыыхагъэщыгъ республи-кэ социальнэ приютэу «Очаг» зыфиIорэм иЮфышIэу Ольга Котляровар.

Ушэтын шъхъафэу кIуагъэ ныбжыкIэхэр зыщызэнэкIо-кыгъэхэр. Зыныбжэ имыкIу-гъэхэм апае Гупчэм шыцIэжыгъэр Инна Ковалевам апэрэ чIыпIэр ащ кышIыдихыгъ. Илъэс пчъа-гъэ хъугъэу социальнэ кыулы-кIуым Юф шызышIагъэхэри кы-хагъэщыгъэх. Ахэр социальнэ фэло-фашIэхэр афэзыгъэцIкIэхэ-рэм япашIэхэу Татьяна Качель-сон, ПэрэныкIо Роз ыкIи Лю-бовь Мосиенкэр.

Джаш фэдэу, мэфэкIым тэфэу, Адыгэ Республикэм ЮфшIэным-рэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ илэжыэкIо пэ-рытхэр шытхъу тхылъхэмкIэ ыкIи шIухъафтынхэмкIэ кы-хагъэщыгъэх.

ПАТАЙКЪО Анет. Тезыхыгъэр Iэишынэ Аслъан.

Цыфым ифитыныгъэхэмкIэ Уполномоченнэу Адыгэ Республикэм щыIэм 2011-рэ ильэсым Iофэу ышIагъэм ехьылIэгъэ доклад

(КъызыкIэлъыкIорэр мэкуоугум и 7-м
къыдIагъэ номерым ит).

Уполномоченнэу ынитIукIэ ылъэгъугъ къуаджэу ПшыжъхъаблI псы къыкIэоным ищынагъо къызэрэщъхъэрхъэгъагъэр. Республикэм и Премьер-министрэ дамбэр Iуатхъунэу унашъо ышIи, псыр шъофым зыратIушщыгъэм, щынагъоу къышъхъэрхъэгъагъэр къуаджэм шъхъарыкIыжыгъэ.

Псы къызыкIэоугъэ къуаджэхэм, станицэхэм, къутырхэм сэ бэрэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и депутатхэм сачырихъылIэщыгъэ, псыкIуным къызыдихъыгъэ тхъамыкIагъохэм ядэгъэзыжын ахэр чанэу хэлъжыагъэх. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и депутаттэу В. И. Пуклич Джэдэжэ районым щыпсэухэрэм IэпылэгъушIу аригъэгъотыгъэ. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и депутаттэу М. А. Болэкъом тхъамфэ зауэрэ станицэу Дондуковскэм щыпсэухэрэм шхынхэр алэкIигъэхъагъэх. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и депутаттэу М. Дж. Iашэр, В. И. Нарожнэр ыкIи нэмыкIхэр тхъамыкIэгъо чIыплэ ифагъэхэм яIофыгъохэм язэшIохын чанэу хэлъжыагъэх.

ПсыкIуным зэрар зэрихыгъэхэм тазыIокIэм, унэ мылькумкIэ ахэм фитыныгъэу яIэр — Урысые Федерацием и Конституцие къышъыдэлъытагъэр зэраукъорэм тырихъылIагъэ.

ПсыкIуным зэрар зэрихыгъэхэм законодательствэм къызэрэдилъытэрэм диштэу мылькы Iэпылэгъу къаратыным пае коммиссие гъэнфагъэхэм зафагъэзэгъагъэ. Ау бэмэ мылькы Iэпылэгъу къатемыфэу къаралуагъ яунэ зэрэдэмытхагъэхэм е ильэсыбэрэ зыщыпсэугъэхэ унэм пае регистратии документхэр зэрамыгъэпсыгъэхэм афэшI. Нэбгырэ 40-м ехъумэ ащ фэдэ тхъаусыхэр яIэхэу Уполномоченнэм зыфагъэзагъэ.

Уполномоченнэм зэрилъытагъэмкIэ, унэр зыер зыщыпсэурэм зэрэдэмытхагъэм епхыгъэу мылькы Iэпылэгъу къызэрэрамытыгъэр хэбзэнчъэу щыт, ащIкIэ цыфхэм яфитыныгъэхэр аукъуагъэх. Урысыем и МЧС 2004-рэ ильэсым тыгъэгъазэм и 3-м зэхигъэуцогъэ инструкцием диштэу Урысые Федерацием и Правительствэ ирезерв фонд имылькы щыт зэратынэу зытефэхэр псыкIуным зэрар зэрихыгъэ унэхэм адэтхагъэхэр ары нылэп. Ау ар шэпхъэ правовой актэу щытэп ыкIи цыфхэм яфитыныгъэхэмрэ яшъхъафитыныгъэрэ къакIырагъэчынымкIэ юридическэ кIуачIэ иIэп.

Урысые Федерацием и Законэу «Урысые Федерацием и гражданхэм Урысые Федерацием къыгъэгъунэрэ чIыплэм шъхъафитэу щызеIонхэмкIэ, зыдэщыIэштхэ ыкIи зыщыпсэуштхэ чIыплэхэм якъыхъхынкIэ фитыныгъэу яIэхэм яхъылIагъ» зыфилорэм къызэрэщыдэлъытагъэмкIэ, гражданын унэм зэрэдэтхагъэр е зэрэдэмытхагъэр цыфхэм яфитыныгъэхэу ыкIи яшъхъафитыныгъэу Урысые Федерацием и Конституцие, федеральнэ законхэм ыкIи Урысые Федерацием и субъект изаконодательнэ актхэм къащыдэлъытагъэхэм къакIырагъэчынымкIэ лъапсэ хъун ылъэкIыштэп. Зыдэтхэгъэхэ чIыплэм емылтыгъэу унэхэр зыхэхэм фитыныгъэ яI чIэнагъэу ашыгъэр къафырагъэкъужынуэ. Етлани къэлэгъэн фае чIыопс тхъамыкIагъом — гъэтхэ псыкIуным ахэм зэрар зэрарихыгъагъэр. ЧIэнагъэу ахэм ашыгъэр зафырамыгъэкъужыкIэ, цыфхэм зэфэдэ фитыныгъэхэр яIэхэмкIэ ыкIи зафэу адэ-зекIонхэмкIэ шапхъэхэу Урысые Федерацием и Конституцие шыгъэнфагъэхэр укъуагъэ мэхъух. Сыда Iомэ зигугъу къэтшыгъэ унэхэм адэтхагъэхэм чIэнагъэр къафырагъэкъужы.

Уполномоченнэм псыкIуным зэрар зэрихыгъэхэм агуригъэуагъэ яфитыныгъэхэр суд IофкIэ къаухымэн зэрэфар. Уполномоченнэм игукъэкIыкIэ адвокатишмэ юридическэ консультациехэр ыпкIэ хэмлыгъэу псыр къызыкIэоугъэ псэупIэ пстэуми ащыпсэухэрэм афызэхашагъэх. Судым зыфэзыгъэзагъэхэм ащыщэу нэбгыри 150-мэ яIоф къыкIыгъэ, ячIэнагъэ зыфырагъэкъужышхэм яспискэ ахэр хагъэхъагъэх.

Къуаджэу Къэбыхъаблэ дэс нэбгырэ 69-мэ ятхъаусыхэ тхыльхэр Уполномоченнэм иаппарат къызыIэклагъэхэм, Уполномоченнэм игъоу афилъэгъугъэ цыфхэм ятхъаусыхэхэр зэхэзыфышт коммиссие зэхэщэгъэнэу ыкIи ежыр ащ хагъэхъанэу. ЫкIи джарэуцтэуи зекIуагъэх. УплэкIунхэм нафэ къызэраршIыгъэмкIэ, муниципальнэ образованиеу «Шэуджэн районым» иадминистрацие щызэхашэгъэгъэ ведомствэ коммиссием хэтхэр зэкIэ зэгъусэхэу тхъамыкIагъо къызышщыгъэу чIыплэхэм зыкIи ащылагъэхэп. НахъыбэрэмкIэ шагухэм псы зэрэдэтыгъэм къыхэкIэу коммиссием хэт нэбгыри 2 — 4-мэ унэхэм арымыхъэхэу, ахэм язытет амыуплэкIоу тхъамыкIагъо къызэхуллагъэхэм, ахэм ягъунэгъухэм е администраци-

ем иIофышIэхэм къаралуагъэхэр атхыщтыгъэх.

Коммиссием зэхигъэуцогъэ документхэм (актхэм, справкэхэм ыкIи нэмыкIхэм) якопиехэр псыкIуным зэрар зэрихыгъэхэм алэклагъэхъажыгъэхэп, мылькыу къафалъэгъужышхэм ибагъэу коммиссием ытхыгъэм ахэр игъом щыгуагъэ хъугъэхэп. Етлани къэлэгъэн фае ведомствэ коммиссием хэтхэр ыкIи муниципальнэ образованиеу «Шэуджэн районым» иадминистрацие иIофышIэхэр ашъхъэкIэ цыфхэм залэIэхэм, СМИ-мкIи Iофхэм язытет зэрагурамыгъэуагъэр. А пстэумэ къахэкIэу къуаджэу Къэбыхъаблэ дэххэм ятхъаусыхэ тхыльхэмкIэ Уполномоченнэм иаппарат зыкыфагъэзагъэ.

2011-рэ ильэсым ишэкIоугъу мазэ къышгъэгъагъэу 2012-рэ ильэсым ищылэ мазэ нэс Шэуджэн районым ипрокуратурэ цыфхэм ятхъаусыхэ тхыльы 175-рэ къыIэклэхъагъэ. Адыгэ Республикэм ипрокуратурэ зэхигъэгъэгъэ уплэкIунхэм якIэуххэмкIэ цыфхэм ятхъаусыхэ тхыльы 62-мэ лъапсэ яIэу алъытагъэ ыкIи ахэмкIэ искхэр судым агъэхыгъэх. Джащ фэдэу муниципальнэ образованиеу «Шэуджэн районым» иадминистрацие ипашэ законыр зэриукуагъэр дэгъэ-зыжыгъэным фэгъэхыгъэу тхыль фагъэхыгъэ.

Мы докладыр зызэхъагъэуагъэм ехуллэу прокуратурэм иискхэм ащышхэм судым къадыригъэштэгъагъэ ыкIи псыкIуным зэрар зэрихыгъэхэм ащышхэм яфитыныгъэхэр зыпкэ рагъэуцожыгъэх. Ау Уполномоченнэм джыри гъунэ лъыфышт тхъаусыхэкIэ зыкыфэзыгъэгъэгъэ пстэуми яфитыныгъэхэр зыпкэ игъэуцожыгъэхэм.

Социальнэ фэло-фашIэхэр гъэцкIэгъэнхэм ыкIи пенсие ятыгъэным япхыгъэ IофыгъохэмкIэ 2011-рэ ильэсым Уполномоченнэм тхъаусыхэ тхыльы 113-рэ къыIулагъэ. Пенсионерхэм пенсием тэрэзуу къафалытагъэмэ зэрагъашIэ ашIоигъуагъэ, предприятиехэр зэхъагъэкIыжыгъэ зэхъум е чIыопс тхъамыкIагъохэм апкэ къыкIыкIэ архив документхэр зэрэIодыгъэхэм япхыгъэу лэжыапкIэм е стажым яхъылIэгъэ къэбархэр алэклагъэхъанхэ зэрамылэкIырэр ятхъаусыхэ тхыльхэм къащыралотыкIыгъэ.

Ащ фэдэ тхыльхэм афэгъэхыгъэу Уполномоченнэм пенсиехэмкIэ Фондым иорганхэм ыкIи нэмыкI органхэмрэ организациехэмрэ зафигъэзагъэ пенсием икIэрыкIэу къафалытэгъэжыгъэным пае ищыкIэгъэ документхэм якъыIэклэгъэхъанкIэ цыфхэм аделэхэу. Цыф куп зауэрэ социальнэ Iэпылэгъу ягъэгъотыгъэным, ны мылькы игъэфедэн, «IофшIэным иветеран» зыфилорэ цIэр афэгъэшъошэгъэным япхыгъэ IофыгъохэмкIэ амалэу щылэхэр къафызэхифынхэу бэмэ Уполномоченнэм зыкыфагъэзагъэ.

Социальнэ Iэпылэгъу аратынымкIэ цыфхэм яфитыныгъэхэу аукъуагъэхэр зыпкэ игъэуцожыгъэхэм тегъэпсыхыгъэ амалхэр Уполномоченнэм зэрихыгъэх.

Адыгэ Республикэм сэкъатныгъэ зилэ нэбгырэ мин 37,5-рэ щэпсэу. 2011-рэ ильэсым сэкъатныгъэ зилэхэм ятхъаусыхэ тхыльы 63-кIэ Уполномоченнэм иаппарат зыкыфагъэзагъэ. НахъыбэрэмкIэ ахэр IофшIапIэ къафэгъотыгъэным, социальнэ пенсиехэм афыхэгъэхъогъэным, Iзэгъу уцхэр, протез-ортопед пкыгъохэр къаратынхэм, къэбархэр къыIэклагъэхъанхэм, фэло-фашIэхэр афагъэцкIэхэм, социальнэ, транспорт инфраструктурэм иобъектхэр къызфагъэфедэн алъэкIыным япхыгъэ Iофыгъох. Медик-социальнэ экспертизэр зэрэзэхашэрэми ымыгъэрэзагъэхэр къахэкIыгъэх.

Хэгъэгур зэрэщытэу пштагъэми, Адыгэ Республикэм сэкъатныгъэ зилэхэмрэ уз хыльгъэхэм агъэгумэкIыхэрэмрэ атегъэпсыхыгъэ инфраструктурэ ащызэхэшагъэп. Республикэм икъалэ, ирайон горэм сэкъатныгъэ зилэхэм атегъэпсыхыгъэ общественнэ транспортыр щызеIорэп.

НахъыбэрэмкIэ курэжыгъэхэм арысхэу бэу зэтет унэхэм, учреждениехэм адэкIоешъухэрэп. Ау мы Iофыгъом изэшIохынкIэ Адыгеим зыгорэхэр шашIэу зэраублагъэр хэгъэунафыкIыгъэн фае. ГушIэм пае, Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2010-рэ ильэсым тыгъэгъазэм и 31-м ышIыгъэ унашъоу N 270-р зытэгъу «Адыгэ Республикэм къэлэгъэпсын проектированиемкIэ шапхъэхэр щыухэсыгъэнхэм ехъылIагъ» зыфилорэм къышъыдэлъытагъ унэхэр, социальнэ инфраструктурэм иобъектхэр сэкъатныгъэ зилэхэмрэ дэу зекIохэрэмрэ къызфагъэфедэнхэ алъэкIынуэ Iэрыфэгъоу гъэлсыгъэнхэр.

Сэкъатныгъэ зилэхэр къалэм щызеIонхэм тегъэпсыхыгъэ къэралыгъо проектшхом игъэцкIэн пае Урысыем сомэ миллиард 50 фэдиз къышъыгъэхэIы. Гухэлъ гъэнэфагъэ зилэ федеральнэ программэу 2011 — 2015-рэ ильэсым сэкъатныгъэ зилэхэм социальнэ инфраструктурэм иобъектхэр къызфагъэфедэн алъэкIыным тегъэпсыхыгъэр аштагъэ.

Мы программэм къызэрэдилъытэрэмкIэ, сэкъат-

ныгъэ зилэхэр поликлиникэхэм, сымэджэщхэм, гъэсэныгъэм, культурэм, спортым яобъектхэм анэсынхэу амал яIэшт. Зипсауныгъэ пыч фэхъугъэ кIэлэцIыкIу-хэр зэкIолэштхэ еджапIэхэм япчыагъэ фэдитIукIэ нахъыбэ хъушт. Сэкъатныгъэ зилэхэр зезыщэштхэ автобусхэмрэ троллейбусхэмрэ япчыагъэ нахъыбэ ашIынэу рахъухъагъэ.

Адыгеир зигугъу къэтшыгъэ федеральнэ программэм хэлъжынымкIэ непэ зэкIэ ищыкIагъэр тшIэн фае. Ащ фэгъэхыгъэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм игъоу фэсэлъэгъу мы федеральнэ программэр Адыгэ Республикэм зэрэцагъэцакIэрэм гъунэ лъыфынуэ.

ЩыIэныгъэм чIыплэ кIын ригъэуцагъэхэм къэралыгъо Iэпылэгъу ягъэгъотыгъэным ехъылIэгъэ тхъаусыхэ тхыльыбэ Уполномоченнэм къыIокIэ. IофшIэни, зыщыпсэуштхэ уни зымылэхэм IофшIапIэхэр къафэгъотыгъэным, медицинэ фэло-фашIэхэр афэгъэцкIэгъэным, пенсиехэр, пособиехэр ятыгъэным, нэмыкI фитыныгъэу ахэм яIэхэр къыдэлъытэгъэнхэм япхыгъэ Iофыгъо инхэр джыдэдэм обществэм ыпашъхъэ къеуцох.

Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэмкIэ и Министерствэ, муниципальнэ образованиехэм япашэхэр IофшIэни, зыщыпсэуштхэ уни зымылэхэм социальнэ Iэпылэгъу зэрагъэгъотышт амалхэм яусэнхэ фае. Ахэр Урысые Федерацием и гражданхэу зэрэщытхэр зыщыдгъэгъупшэ хъуштэп. Урысые Федерацием и Конституцие ия 2-рэ статья диштэу социальнэ купэу зыхахэрэм емылтыгъэу къэралыгъом и граждан пстэуми яфитыныгъэхэмрэ яшъхъафитыныгъэрэ къэгъэгъунэгъэнхэ фае.

Ясабыйхэр кIэлэцIыкIу Iыгъыплэхэм аратынхэ зэрамылэкIырэм ехъылIэгъэ тхъаусыхэ тхыльхэр 2011-рэ ильэсым Уполномоченнэм бэрэ къыIэклэхъагъэх.

Адыгэ Республикэм икIэлэцIыкIу Iыгъыплэмэ непэ сабий 15722-рэ ачIэс, джыри еджапIэм мыкIорэмэ япроцент 57-рэ ар зэрэхъурэр. Джыдэдэм къалэхэм, къуаджэхэм якIэлэцIыкIу Iыгъыплэхэм нахъ зарагъэушъомбгъу, ахэм якIуалIэхэрэм япчыагъэ хагъахъо, ау ащIкIэ Iофыгъохэр дэгъэзыжыгъуаех.

Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэ къызэритыгъэмкIэ, 2011-рэ ильэсым кIэлэцIыкIу Iыгъыплэхэм сабыеу якIуалIэхэрэм япчыагъэ джыри нэбгырэ 770-рэ къыхэхъуагъэ:

— гухэлъ гъэнэфагъэ зилэ программэу «Муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мыекъуапэ» джыри еджапIэм чIэмыхъагъэхэм гъэсэныгъэ ягъэгъотыгъэнымкIэ исистемэ 2010 — 2013-рэ ильэсым зегъэушъомбгъуэгъэныр» зыфилорэр къалэу Мыекъуапэ паштагъэ ыкIи ар щыIэныгъэм щыпхырашIэ. Мы программэм диштэу 2010 — 2011-рэ ильэсым кIэлэцIыкIу Iыгъыплэхэу NN 52-р, 7-р, 6-р атыгъэх. Ащ ишIуагъэкIэ сабий 1760-рэ джыри къалэу Мыекъуапэ икIэлэцIыкIу Iыгъыплэхэм якIуалIэ хъугъэ;

— Теуцожь районымкIэ къуаджэу Гъобэкъуае игурыт еджапIэу N 6-м гъэцкIэжыныхэр зырашIылIэхэ нэуж сабий 50-мэ ателытэгъэ группитIу джыри къышъыдэлъытагъэ;

— Адыгэкъалэ дэт кIэлэцIыкIу Iыгъыплэхэу NN 2-м, 3-м, 5-м нэбгыри 120-мэ ателытэгъэ группитIу джыри къащызэлъахыгъэ;

— Красногвардейскэ районымкIэ къуаджэу Бжэ-дыгъухъаблэ кIэлэцIыкIу Iыгъыплэу N 115-у нэбгырэ 40-м ателытагъэр къышъыдэлъахыгъэ, къутырэу Саратовскэм зыныбжэ хэкIотагъэхэм япансионатэу дэтыгъэр кIэлэцIыкIу Iыгъыплэу N 18 ашIыжыгъэ, джы ащ сабий 40 екIуалIэ;

— ТэхъутэмыкIое районымкIэ къуаджэу Щынджые игурыт еджапIэу N 24-м зэхъокIыныгъэхэр зыфашIыхэ нэуж сабий 40-мэ ателытэгъэ группитIу къышъыдэлъахыгъэ.

Ау ащи Iофыгъор икъоу дигъэзыжыным ылъэкIыштэп. Сабийхэм кIэлэцIыкIу Iыгъыплэхэм гъэсэныгъэ ашарагъэгъотыным телытэгъэ конституционнэ фитыныгъэхэр гъэцкIэгъэнхэм пае гухэлъ гъэнэфагъэ зилэ республикэ программэ къагъэхъазырынэу ыкIи аштэнэу Уполномоченнэм гъэрэкIо къышIыгъэ докладым игъо шафилъэгъугъагъэ.

2011-рэ ильэсым IофшIэным епхыгъэ фитыныгъэхэр зэраукъуагъэхэмкIэ тхъаусыхэ тхыльы 41-рэ Уполномоченнэм къыIэклэхъагъэ. 2010-рэ ильэсым къыIу-кIэгъагъэм нахы ар процент 36-кIэ нахъ макI. Ахэм нафэ къызэраршIырэмкIэ, цыфхэм, IофшIапIэ язытыхэрэми правэм ылъэныкыокIэ шIэныгъэ икъу алэклэблэп. Нэбгырабэмэ яфитыныгъэхэр къаухымэн зэралъэкIышт шIыкIэр афызэхъафыгъэ, тхъаусыхэ залуэхэмкIэ уплэкIунхэр зэхашагъэх.

(Джыри къыкIэлъыкIошт).

ЯеплъыкІэ зэфэдэп

Физкультурнэ-спортивнэ Іофшлэныр нахышлоу зэхэ-щэгъэным, экстремизмэм пэуцужыгъэным, мышо-мышлагъэхэр зезыхъэрэ ныбжыкІэхэр гъогу тэрэз те-щэжыгъээнхэм, ныбжыкІэхэр патриотэу пІугъэнхэм, ІлэлэцыкІу зыгъэпсэфыпІэхэр гъэмафэм кызылэхуыгъэнхэм, нэмыкІхэм афэгъэхыгъэ зэхыхъэ тыгъуасэ Мыекъуапэ цыкІуагъ.

Адыгэ Республикэм физкульту-турэмкІэ ыкІи спортымкІэ и Комитет итхьаматэу Хьасанэкъо Мурат, ащ игуадзэу Джармэкъо Юсыф, комитетым и Іофшлэхуу Ирина Манченкэмрэ Дмитрий Щербаневымрэ, спортым щыла-жъэхуу ХьакІгъогъу Казбек,

Хьабэхуу Адам, Джармэкъо Аз-мэт, КІое Хьазрэт, Хьуажъ Мэ-джыд, Павел Иваненкэр, Сергей Двойниковыр, нэмыкІхэри кы-щыгушылагъэх.

Район ыкІи кьэлэ администра-цихэм спортымрэ ныбжыкІэ Іофыгъохэмрэ ащыфэгъэзагъэхэр

зэгъусэхуу зы организацием шы-лажъэхэмэ нахышІуа? АР-м ныбжыкІэ ІофыгъохэмкІэ и Ко-митет итхьаматэу Къэрэтэбэнэ Мыхьамодэ ащ кытегушылагъ. Зэхыхъэм хэлэжъагъэмэ яеп-

лъыкІэхэр зэфэдэхэп. ЛэжъапкІэм укыпкырыкІызэ, зэхэщэн Іо-фыгъомэ уапылтыныр нахышІу. Сурэтыр зэхыхъэм кыты-тырахыгъ.

Зэхызышагъэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

КъыдзыгъэкІырэр:
Адыгэ Республикэм
лэапкъ ІофхэмкІэ,
ІэкІыб къэралхэм
ащыпсэурэ тилъэп-
къэгъухэм адырІэ
зэхыныгъэхэмкІэ
ыкІи кьэбар жъу-
гъэм намалхэмкІэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

**Редактор
шхьалэр**

**ДЭРБЭ
ТИМУР**

**Редакциер
зыхъышІэр:**
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшгъэдэкІыжъ зы-
хырэ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхъаты-
гъэр:**

Урысые Федерацием
хэутын ІофхэмкІэ,
телерадиокъэтын-
хэмкІэ ыкІи зэлъы-
ІэсыкІэ амалхэмкІэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гъэлоры-
шланІ, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым кыхиу-
тыхэрэм мыштып-
къагъэу къахафэ-
хэрэмкІэ къэзыт-
хыгъэхэм пшгъэдэ-
кІыжъ ахы. Къа-
тхэхэрэмрэ гъэзе-
тым щылажъэхэр-
рэмрэ яеплъыкІэ
зэтемыфэн ылъэ-
кІышт. Гъэзет-
еджэхэм кыт-
фагъэхырэ тхы-
гъэхэр зэхатфы-
хэрэп ыкІи къэ-
зытхыгъэхэм
алэкІдгъэхъа-
жыыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ІОГ»,
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
4485
Индексхэр
52161
52162
Зак. 1654

Хэутыным
узщыкІэтхэнэу щыгъ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкІэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00

КОНЦЕРТХЭР, КЪЭГЪЭЛЬЭГЪОНХЭР

Урыс культурэм имэфэкІ

Лэапкъ культурэм зиушъомбгъуным, экстремизмэм пэ-
уцужыгъэным афэшІ Адыгэ Республикэм ихэушхъа-
фыкІыгъэ программэу 2011— 2015-рэ илээсхэм ате-
лътытагъэр щыІэныгъэм щыпхыращы. Урысыем и Мафэ
фэгъэхыгъэ зэхыхъэхэр Мыекъуапэ гъэшІэгъонэу щы-
кІуагъэх.

Къэлэ парк дэхъапІэм Ілэлэ-
цыкІлэхэмрэ ныбжыкІэхэмрэ
кыщышъуагъэх, ордэхэр кыща-
Іуагъэх. Остроушко Жаннэ, Суш-
ко Любовь, ДШИ-у N 6-м инэ-
мыкІ ІлэлэеджакІохэм ашІыгъэ
сурэтхэр къэлэ паркым кыща-
гъэлэгуагъэх. Елена Щербак
зипэшэ «Радугэм» икІлэлэеджа-
кІохэм бзэ зэфэшхъафхэмкІэ
ордэхэр къаІуагъэх. Адыгэ кьэ-
шъокІо ансамблэу «Сэламын»
хэт кІэлэцыкІлэхэм лъэпкъ иску-
ствэр дахэу къагъэлэгуагъ.

«Урыс культурэм имэфэкІ»
зыфилорэ зэхыхъэр къэзыгъэба-
игъэмэ ащыщых лэапкъ купхэу
«Рябинушкэр», «Сударушкэр»,
«Вольницэр», оркестрэу «Русская
удалыр», нэмыкІхэри.

Мы мазэм кыкІоцІ библиоте-
кэхэм, музейхэм къэгъэлэгуон-
хэр къащызэІуахыштых, зэнэкъо-
кьухэр, концертхэр Мыекъуапэ
щыкІоштых.

Сурэтым итхэр: «Радугэм»
норэдылорэр.

ДЗЮДО

Мыекъуапэ щызэхашэ

Адыгэ къэралыгъо университетым физкультурэмкІэ
ыкІи дзюдомкІэ и институт тиреспубликэ изэнэкъокъу
мэкьюогум и 17-м щыкІошт. ДзюдомкІэ кІалэхэри,
пшъашъэхэри бэнэщтых.

Сыхъатыр 11-м зэнэкъокъур кызыІуахышт. Анахъ лъэшхэр
кыыхэгъэщыгъэнхэм фэшІ зэнэкъокъур зэхашэ. Ащ дакІоу,
спортым имэхъанэ зыкъегъэІэтыгъэным пае ныбжыкІэхэри, ны-
тыхэри зэхэщакІомэ кырагъэблагъэх.

ЛЭПКЪ ИСКУССТВЭМ И ФЕСТИВАЛЬ

«Адыгеим ибзэпс жъынчхэр»

Арэуштэу зэджэгъэхэ шьолъыр фестиваль-зэнэкъокъур
тиреспубликэ и Лэапкъ театрэу Цэй Ибрахымэ ыцІэ
зыхырэм мэкьюогум и 16-м щыкІошт. Лэапкъ музы-
кальнэ Іэмэ-псымэхэмкІэ орэдышъохэр
къегъэлогъэнхэмкІэ музыкант 80-м нахыбэ фестива-
лым хэлэжъэщт.

Адыгэ Республикэм культу-
рэмкІэ и Министерствэрэ АР-м
лэапкъ культурэмкІэ и Гупчэрэ
зэхашэгъэ зэнэкъокъур лэапкъ
культурэмрэ искусствэмрэ зягъэ-
ушъомбгъугъэным фэгъэхыгъ.
Илээс 18 зыныбжхэм ыкІи ащ
къехъугъэмэ фестивалым яІлэлэ-
сэныгъэ кыщагъэлэгуошт.

— Пщынэм, къамылым, сы-
рынэм, шыкІлэпщынэм, балалай-
кэм, домрэм, нэмыкІ музыкаль-
нэ Іэмэ-псымэхэм апыщагъэхэр
зэІукІэщтых, фестивалым щызэ-
нэкъокъуштых, — кьелуатэ жо-

рим ипашэу, Адыгэ Республикэм
икомпозиторхэм я Союз итхьаматэу,
Адыгеим искусствэхэмкІэ
изаслуженнэ Іофшлэшхоу Къэ-
гъээжъ Байзэт. — Тимужыкальнэ
искусствэ зиушъомбгъуным фэшІ
районхэм ащыпсэурэмэ ащ фэдэ
фестивальхэр лъэшэу ящыкІа-
гъэх.

Фестиваль-зэнэкъокъур
Лэапкъ театрэу Цэй Ибрахымэ
ыцІэ зыхырэм мэкьюогум и 16-м
сыхъатыр 10-м щаублэщт. Ис-
кусствэр зикІасэхэр зэхэщакІомэ
рагъэблагъэх.

Археологиемрэ уахътэмрэ

Адыгеим иархеологии ихэхъоныгъэхэм афэгъэхыгъэ къэгъэлэ-
гъон КъокІыпІэм щыпсэурэ лэапкъхэм искусствэхэмкІэ я Къэра-
лыгъо музей кышчызэІуахыгъ. «Газпромыр» ащ кІэщакІо зэрэфэхъу-
гъэм, кьэгушылагъэмэ яеплъыкІэхэр «Адыгэ макъэм» кыхиуты-
штых.

Сурэтым итыр: къэгъэлэгуоным икызыІухын фэгъэхыгъэ
зэхыхъэм Адыгэ Хасэм итхьаматэу Бэгъушъэ Адам кы-
шэгъушыгъ.

НэкІубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТІЛЪ Нурбий.